אלא לאו בה"ג. ממון פירוש הקונטרס משמע דאינטריך ליה למילף מקרא משום דבר שלא בא לעולם וקשה לר"י דמה לי שבמות ויו"ט משאר ימים [א] ונראה לר"י כמו שפר"ח דלתמא קרא למישרי שבת שלא מן המוקף [ב] וא"ת וכיון דשרי לתרוס בשבת מדלוריתא היכי אתא קרא למישרי שלא מן המוקף כיון דיכול להמתין עד השבת ויתרוס מן המוקף וי"ל דלתמא קרא (ג) דהיכא דיש לו פירות בעיר אחרת ואין לו בידו אלא כדי שעורה שבת דאי הוה מעבר מיניהו ונפייהו הוה בלי ליה ושרי משום עונג שבת לעבר מאותן של עיר אחרת שלא מן המוקף וא"ת ובאמאי עובדין דרבי יצחק היכי הוה שרי לתרוס שלא מן המוקף כיון דמדלוריתא יכול לתרוס למחר מן המוקף וי"ל דהכא בתרומת פירות דרבנן המירו שלא מן המוקף משום עונג שבת [ג] כיון דבעלמא כשהם בעיר אחרת אין יכול לתקן שרי מדלוריתא ועי"ל דשרי לתרוס בע"ש שלא מן המוקף כדי שלא יצטרך לטרוח ולתרוס בשבת דכל זה עונג שבת [ד]:

לאחר שאתגייר לאחר שתגיירי כו'. וא"ת דאמר בפ"ק דגיטין (דף יג: ושם) אפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ר"מ לדבר (ג) שבעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא והשתא מהיכא דשמעינן ליה דבר שלא בא לעולם דהיינו לאחר שתגיירי שמעינן נמי לדבר שלא בא לעולם כגון לאחר שאתגייר ואמר ר"י דלא חשיב לאחר שאתגייר לא בא לעולם ס"כ כיון שהגוף הוא בעולם רק שנמוסר גירות אבל התם נולדים לא בא לעולם כלל ואר"י שבעניין זה מיכן הר"ר אלעזר משז"א אמא דמקשינן דאמר בריש המפקיד (ב"מ דף לג. ושם) אימור דאמר ר"מ כגון פירות דקל דעבידי לאתא ואיתמה דהא כל הנהו דהכא לא עבידי לאתא ותיבר דלא בעינן עבידי לאתא אלא בדבר שאין בעולם כלל אבל הכי דהוו בעולם לא בעינן עבידי לאתא [ד] וא"ת מ"כ בפרק אע"פ (כתובות דף מ: ושם) גבי מקדיש מעשה ידי אשתו דמפרש טעמא דרבי מאיר מתוך שיכול לכופה למעשה ידיה כאומר יקדשו ידיה לעושיהם ודייק אימנהו בעולם [ה] ופריך וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא הרי אם מקודשת לי לאחר שאתגייר וכו' ומשני מהתם אין מהא ליכא למשמע מינה והשתא הא מהיהיו נמי לא שמעינן שיכול להקדיש דבר שלא בא לעולם כלל כגון מעשה ידיה שלה ואכתי מצינן למימר דלא קדשי מעשה ידיה שלה אי לא משום דנעשה כאומר יקדשו ידיך לעושיהם וי"ל דלא חזיא דמקמקמן סבר כר' אליעזר בן יעקב דבן יעקב דבא בעולם כלל סבר כוותיה ואיהו אית ליה בסמוך דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם דוקא מסיק הכי [ז] אע"פ שהמשנה סוברת אין אדם מקנה [ח] מ"מ ניחא ליה לאוקמי הא דקתני התם אם ילדה אשתך נקנה מקודשת לי אינה מקודשת לדברי הכל משום דלא קתני לה בגמ' בברייתא בפלוגתא דר"מ ורבנן [ט]: **עד** אחד ביבמה מהו טעמא דעד אחד וכו'. וא"ת מאי קמיבעיא להו הא דאמרינן אדייקא ומינסבא הוא כדמוכח [י] לעיל ואר"י דמיבעיא להו הא דאמרינן אדייקא דילה משום דעבידא לאיגלויי הוא והאי דעבידא לאיגלויי הוא עיקר הטעם ולהכי יש לסמוך אדייקא זוטא כי הכא דלא דייקא כולי האי משום דמרחמא ליה או דלמא עיקר טעמא דעד אחד משום דדייקא והואיל וכן בענין דייקא רבה והכא כיון דמרחמא ליה לא דייקא כולי האי [יא] ומאחר דהיא גופה נאמנת לומר מת בעלי לאתמיינה לא בעי למיפשט להא ליטנא דקסבר דודאי משום דמרחמא ליה לא משקרא במזיד אבל אעד אחד איכא לאמיר דאדייקא הכא כבעלמא ופשיט רב ששת מתיתה אמרו לה מת בגד ואח"כ כו' אלמא עד אחד מהימן כאן אע"פ שהיא אינה נאמנת לומר מת בני ואח"כ מת בעלי כשהלכה היא לבית אביה אלא מקודשת לי אינה מקודשת לי אינה נאמנת דא"כ גבי עד אחד שאמר מת בנה ואח"כ בעלה אמאי תתיבם איכא למימר דהכי קאמר

ב) עי' תוס' כאן ד"ה מאי מזיק דאפילו לא נשקת לאחד מעדיה לא תצא וע"ש.

תוספות ישנים

ואיבא דאמרינ הא לא מיתבי לך דודאי עד אחד נאמן דאיתי נמי מהימנא דתנן דאיתי נמי מהימנא דתנן מת בעלי תתיבם וא"ש ומאי ס"ד מעיקרא וכי לא ידע המקשה הך מתניתין וי"ל דס"ד דנכי דאיתי מהימנא מ"מ עד אחד לא מהימן דדוקא איתי מהימנא דאינה מעיקה פיה לומר מת אם אינו מת בעל כי איכא עד אחד דמהימנא לה מעיקה ומעיקה ומשקרא ולהאי איכא דאמרי מ"ל איפכא דכיון דאיתי מהימנא כ"ש עד אחד: כי מיתבי לך יבמה לעבלמא שבעל אומר מת בעלך ואח"כ מת בעלי אחר ואמרה מת בעלי ואח"כ מת בעלי אחר ואמרה מת בעלי אחר ואמרה מת בעלי אחר ואמרה

דסניא ליה. ליכס: והולד ממזר. כר"ע: **בעדי הזמה.** שהמחרוגים הזימו את הראשונים ואמרו עמנו הייתם דרחמנא היתנינהו כדכתיב ודרשו הסופרים היטב והנה עד שקר (דברים יט) ומוקמינן ליה בעמנו הייתם במסכת מכות (דף ה.): **שאלנס לביסה.** ואינסבא לבעלה: **סיפא דקתני כו'.** הא עד אחד מהימן בתמיה מי מהימן עד אחד לומר מתה אשתך ליבא אחותה: **אלא.** לא תידוק מיניה הא עד אחד מהימן דהיא גופה איצטריך לאשמועי' דלא מהימנא ואלינא דר"ע איצטריך דסד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מיבמה לשוק מיבא אקלקולא וכי אמרה מת יבמי תנשא קמ"ל דלא מהימנא משום דזימנין דסניא ליה וכדאמרן אבל גבי בעלה לא אמרי' סניא ליה. ואית דגרס קמ"ל דאקלקולא דילה מיבא כגון מת בעלי דאי אמי בעלה אמרינן תנא מזה ומזה וכל קלקולי דמתניתין בה הלכך מהימנא אקלקולא דזרעה כגון מת יבמה דאי נמי משקרא לא מקלקלא אלא זרעה ואפילו לר"ע לא מיבא ולא נהילא לי דהא לר"ע היא גופה מקלקלא בכל קלקולי דמתני' כדתנן במסכת גיטין (דף פ.) ולעיל בשמעתין) מייתינן לה בתיובתא הכונס את יבמתו והלכה לרחה ונסת כו' תנא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואוקימנא כר"ע אלמא בינתא לשוק נמי אית לן כל הני קלקולי ועוד אי איתי לא מיקלקלא למה לי למיתנייה כלל הא מסיפא שמעינן דאקלקולא דזרעה לא מיבא דקתני אינה נאמנת לומר מתה אחותי שאכנס לביתה והני ולאי לדברי הכל ממזרים אינהו וקתני דלא מהימנא וכ"ש מת יבמי דמייבי לאוין בעלמא אינהו אלא הא איצטריך דאפילו לתנא בעלה ומיבא לא מהימנא משום דזימנין דסניא ליה: **לאיסור כרת.** לומר מת בעלך הנשאי: **לא נתגרשה אלא מאישה.** כגון שכתב לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם שלא נתגרשה זו לגמרי אלא מאישה נפרדה: **פסולה לכהונה.** אם מת והותרה ליבא: ה"ג **והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה: מתני' מותרת לחזור לו.** דקדושי שייה אינן כלום והרי היא כזונה ואמר בגמ' (לקמן לה.) אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה: ומותר

דאפילו בתמת בנך ואח"כ מת בעלך קאמר דהא לא תיבעי לך דכיון דנאמנת לומר מת בעלי ואתייבס ולא חיישינן דלמא משקרא דמרחמנא דמשום דמרחמנא ליה דאי הוה לן למיחס דלמא לא דייקא שפיר דמשום דמרחמנא ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימנוה בתמת בעלי ותתייבס דדלמא משקרא משום דמרחמנא ליה אלא ולאי משום דמרחמנא ליה אינה מוגעת מלגדקא שפיר [א] ואע"ג דדייקא שפיר מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר מת בנה ואמר כך מת בעלה שלא האמינוה רבנן אלא במיתת בעלה לאפוקה מחזקת איסור אשת איש על ידי דיוק שלה משום עגונא אבל לאפוקה מחזקת איסור לגיסא לא מהימנא דמשום דמסניא ליה ונראה דלאיסור כרת היינו לא מהימנא הכא דמשום דמסניא ליה ונראה לפרש דלאיסור כרת היינו להתיר ליבס [וכמש"כ בתוס' ד"ה לאיסור]:

מוסף תוספות

א. וכיון דכן יהא העד נאמן לעולם ואפילו במקום שיש לה בנים דהא ליבא חשיבא דרחמי. ריעב"ץ. ב. דעד אחד ודאי עדיף מינה, ולא כמו שהיינו סבורים מתחלה דעד אחד גרע מינה. תוס' הרא"ש. ג. והיתה מותרת לשוק משום שהיינו מעמידין הבן בחזקת קיים. תוס' הרא"ש. וכיון שאמרה מת בני אלא שהבעל מת תחילה הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומעמידין אותה בחזקת השוק. רמב"ן. ד. מת"ש: שמא שכרוהו שונאיה או הוא בעצמו רוצה לקלקלה. ה. [ד]חששין שמא מאחר דידעה שמתו שניהם לא דייקא במת בעלה קודם בנה משום דסניא ליה. רמב"ן. ו. דאי טעמא דע"א משום דאיתתא דייקא הכא לא מהימן על ההקדמה דאיהי לא דייקא בהא. ריעב"ץ. ז. כיון דיש רגלים לדבר. לקמן קטו. תוי"ט טעמא. ח. משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה. לעיל לג: תוי"ט אבל. ט. ואע"פ שיש כרת בביאת היבם בעצמו בלאו איסורא דאשת איש. ריעב"ץ. י. ולישנא דאיסור כרת דייק טפי להאי פירושא [דר"ן], דאילו לפרש"י ז"ל איסור מיתת ב"ד נמי איכא. ריעב"ץ.

תוס' חד מקמאי

(המשך) **אשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא** [ולא] מתה אחותי שאכנס לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי' ואיידי דתנא גבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי במיתת אחותה באשה אע"ג דמילתא דפשיטא היא דעד אחד לא מהימן שאכנס לביתה ולטעמיך סיפא דקתני אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם אשתו ולא נאמן לומר מתה אשתו שישא אחותה איהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עגונא הקילו בה דנקט אין האיש נאמן הוא דרישא דא"ל מת בעלך הכל עד אחד נאמן דסיפא נמי עד אחד נאמן ורגד דבהאי בבא נמי קתני רישא דא"ל מת בעלה ואח"כ בנה ונשאת דומיא דסיפא דא"ל מת בעלה ואח"כ בעלה וכי היכי דסיפא דנתיבמה מהימנא בכל ענין אפי' לא שמעו במיתת הבעל והבן אלא ע"פ אשה [ה"נ ברישא מהימנא בכל ענין] זה התירוץ קבלתי מאבא מורי ע"ה והוא כתוב בס' המאור. **א"ל רב [מדרבי] לרב אשי ת"ש אין**

דסניא ליה אמר להו רב ששת תניתוה אמרו לה מת בעליך ואח"כ מת בנך ונשאת ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר היכי דמי אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר ספק ממזר הוא וכ"ת לא דק הא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דדוקא קתני אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי [ב] בעדי הזמה הכא נמי בעדי הזמה א"ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת"ש [ג] אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא היישא אקלקולא [ד] דזרעא ודייקא קמ"ל [ה] (דאקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעא לא חיישא) רבא אמר [א]עד אחד נאמן ביבמה מק"ו [ו]לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן א"ל ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא עד אחד נמי דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא: זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו': [ז]אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר' אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא מאי מרגניתא [ח] דתניא [ט] ואשה גרושה מאישה [י] אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה: **מתני'** [יא] מי שהלכה אשתו למדה"י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו

כי שמעה נמי דמת בן סמכה עילוחי ומיקלקלא ואפילו מהימן כאן עד בהנך תרתי בעיי אכתי איכא למיבעי לקמן עד אחד בקטטה ועד אחד במלחמה [ד] דאיכא למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי בעי אי עיקר טעמא משום דדייקא ובעינן דיוקא רבה או עיקר טעמא משום דעבידא לאיגלויי ולהכי סמכינן אדיוקא זוטא כי הנהו:

וליטעמיך [ב] **סיפא דקתני אין האיש נאמן כו'.** וא"ת [ג] ל"ל למידק מסיפא מגופה הוה ליה לאקשויי היאך עד אחד נאמן לומר מתה אחותה לומר עיגונא אפילו בכי האי גוונא דשמא לא תמצא אם תאמר אחותה אם לא תזיגנא דבעיא לאיתקוביי ליה דהא משום גברא קאתי אלא כדמשמע ליגנא וא"ת מ"מ יכול לדקדק דע"כ לא מהימן עד אחד במתה אחותה שתכנס לביתה ואפילו שייך בה עיגונא דהא לא דייקא הכא כיון דליכא חומר בסופה ולפי מה שפירשתי לעיל (דף לג: ד"ה עד) דנשים מורגלות לדקדק ניחא:

לרבי עקיבא איצטריך. לרבנן לא איצטריך אע"ג דהוי ממזר מדרבנן [ד] כדפי' לעיל (דף לב: ד"ה אבל): **לאיסור כרת התרת.** פר"י דעד אחד נאמן לומר מת בעלה שתתייבס [ה] ולא תצא לא מצינו דמשום דאיכא לאיסור לאו לא כ"ש דלא אמרינן משום דסניא ליה לא דייקא שפיר אלא דמשום דמרחמנא ליה לאיסור לאו לא כ"ש דלא אמרינן משום דסניא ליה הכא דסניא ליה: **היא עצמה תוכיח.** דנאמנת לומר דתתייבס אע"ג דמרחמנא ליה ואינה נאמנת לומר מת יבמי משום דסניא ליה: ואע"ג

רבנן אלא איש מאי איכא למימר והכא לא מצית למימר דמשום רישא דאייבס אשתו אבל עד אחד נאמן ואיידי דתנא רישא תנא סיפא הא לא מצית למימר דמלתא פשיטא היכם נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מחייבי לאוין חיישינן אקלקולא דזרעה דדייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעה לא חיישא

ו) לכאורה צ"ל אלא לאו כתב וטעמא דאמרו כי תרי ואכחשוה וכו' ואולי הי' לו גירסא אחרת בכאן.

מסורת הש"ס

א) קדושין פו., ב) לקמן קיח., ג) ס"א אין זה, ד) לעיל מב. [לקמן קח:], ה) [גי' רי"ף ורש"ש אמר רבן], ו) לעיל נב. גיטין פב., ז) [לף לא:], ח) עי' כרש"ש כאן סי' ד',

תורה אור השלם

1. אִשָּׁה זָנָה וְחֻלָּלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיישא אקלקולא וליישא קמ"ל כנ"ל ותיבת דזרעא נמחק: (ב) תוס' ד"ה כי תיבעי ול"ה כי תיבעי לך לאמרי יבמה הד"מ:

תוס' חד מקמאי

כיון דחזינן גבי אשה דמהימנא היכא דקיימא בחזקת יבום אלמא לא אמרינן דמנין דרחמא ליה אלא דייקא ומינסבא הלכך גבי עד אחד אפי' קיימא בחזקת יבמה לשוק כגון שהלכה היא ובנה ובעלה למ"ה ואמר עד א' מת בנה ואח"כ בעלה תתיבס. **כי תיבעי לך למישרא יבמה לעלמא** מ"ט דעד אחד משום דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דדייקא ומנסבא והכא כיון דזמנין דסנייא ליה לא דייקא ומנסבא ואע"ג דעד אחד אינו נאמן לומר מתה אשתו שישא את אחותה ואע"ג דמילתא דעבידא לאגלויי הוא ה"ק טעמא דעד אחד משום מלתא דעבידא לאיגלויי הוא דלא משקר ומשום עיגונא הקילו בה רבנן הכא נמי לא משקר. **א"ל רב ששת תניתוה** אמרו לה מת בעלה ואח"כ מת בנה ונשאת ואחר כך א"ל חלוף הדברים תצא והולד ממזר מראשון ומאחרון ה"ד אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר (ספק) [ודאי] ממזר (ודאי) [ספק] הוא וכ"ת לא דק והא מדקתני סיפא הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר מכלל ש"מ דדוקא קתני אלא ו) לאו כחושי וטעמא דאתו בתרי ובתרי ואכחשינהו הא לאו הכי מהימן לא לעולם תרי ותרי ובעדי הזמה: **וקשי' לן לרב ששת** דמוקי למתני' בעדי הכחשה למה לי למפשטא ממתני' והא בפ' שלום בינו לבינה אמרינן דאפילו איהי מהימנא דתנן התם האשה שהלכה היא ובעלה ובנה למ"ה ובאת ואמרה מת בעלה ואחר כך בנה נאמנת וי"ל דלמא מתני' כגון שהעידו עדים שמת הבעל והבן ולא ידעי' הי מינייהו מת ראשון ובכה"ג כשאמרה האשה מת בעלה ואח"כ בנה נאמנת אבל היכא דלא שמעו במיתת הבן והבעל לעולם אימא לך דלא מהימנא להכי פשטה רב ששת ממתני' דקתני סיפא

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ג מהל' יבום הלכה ה סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קנח סעיף ג:

נט ב מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' ל סמג לאוין קנג טוש"ע שם סימן ו סעיף ג וסימן קנ סעיף ג:

ס ג מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סימן טו סעיף מ:

תוספות ישנים

ד"ל דאיהי מהימנא דיש לה מנו [וכמש"כ בתוס']: **לאיסור** כרת בתמת לאיסור וכו' פ"ש לאיסור אבל אים אים ול"ל דא"כ הול"ל לאיסור מיתה ועוד דעל זה אנו דנין לומר אע"ג דנאמן באיסור אבל אים לא מהימנא הכא משום דמסניא ליה ונראה לפרש דלאיסור כרת היינו להתיר ליבס [וכמש"כ בתוס' ד"ה לאיסור]:

מוסף תוספות

א. וכיון דכן יהא העד נאמן לעולם ואפילו במקום שיש לה בנים דהא ליבא חשיבא דרחמי. ריעב"ץ. ב. דעד אחד ודאי עדיף מינה, ולא כמו שהיינו סבורים מתחלה דעד אחד גרע מינה. תוס' הרא"ש. ג. והיתה מותרת לשוק משום שהיינו מעמידין הבן בחזקת קיים. תוס' הרא"ש. וכיון שאמרה מת בני אלא שהבעל מת תחילה הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומעמידין אותה בחזקת השוק. רמב"ן. ד. מת"ש: שמא שכרוהו שונאיה או הוא בעצמו רוצה לקלקלה. ה. [ד]חששין שמא מאחר דידעה שמתו שניהם לא דייקא במת בעלה קודם בנה משום דסניא ליה. רמב"ן. ו. דאי טעמא דע"א משום דאיתתא דייקא הכא לא מהימן על ההקדמה דאיהי לא דייקא בהא. ריעב"ץ. ז. כיון דיש רגלים לדבר. לקמן קטו. תוי"ט טעמא. ח. משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה. לעיל לג: תוי"ט אבל. ט. ואע"פ שיש כרת בביאת היבם בעצמו בלאו איסורא דאשת איש. ריעב"ץ. י. ולישנא דאיסור כרת דייק טפי להאי פירושא [דר"ן], דאילו לפרש"י ז"ל איסור מיתת ב"ד נמי איכא. ריעב"ץ.

ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים. אין לפרש דמשמע ליה מתני' בחזיר לאשתו וגיסו משום דאחותו אשתו פנויה לא היה ל"ל דמותרת לחזור לו דהא איצטריך לא מימא דשכיבת אחותה דוסקרא, מק"ו דל"מ כדקאמר לקמן אלא מתשמע ליה דאיירי בגשואה מדקאמר עלה רבי יוסי כל שפוסל ע"י אחריס כו'[א] משמע דת"ק איירי בפוסל ע"י אחריס אחריס ומיירי באמרו לו שני עדים שמתה אשתו ועד אחד על גיסו אבל בעד אחד על מיתת אשתו אין יכול ליגשא אחותה[ב] ל"ל בדאיכא תרי על גיסו נמי וכמ"ד לעיל (דף נא.), דרבנן פליגי ארבי שמעון בגיסת אלא ברשות וקנים אפילו בב' עדים ולקמן נמי בשמעתין דפריך ותאסר בשכיבתה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך למדינת הים ועל כרחך פריך אליבא דמאן דקנים בב' עדים דמיתת אשתו לא מיתוקמא אלא בב' עדים:

אשת גיסו אסורה.[ג] דקנסינן כגולנו קנסא דמתניתין אבל גבו לא בעיא דלא שייך כאן שמא יאמרו גירש זה ונשא זה[ד] דכיון דאשתו קיימת לא שייך כה קדושין[ה] ודעי דעל ידי שמועת טעות נשאת לו ומש"ה אשתו שריא והא דקתני מתני' אם מתה דאחותה מותר בשניה הכיא לאו בחזיר לאשתו וגיסו מיירי דכיון דאסור אגיסו מיירי בפנויה לדידיה נמי תאסר אלא בפנויה מיירי: **לימא מתני' דלא כר"ע.** משום דמשמע ליה דחזיל לאשתו וגיסו קאמר מתני' דלא כר"ע אבל אי הוה מיירי בפנויה בהכיא פשיטא דלא בעיא אחות אשתו גבו אפי' לר"ע כיון דלא שייך כה קנסא כדאמר לקמן דלא קנסינן כיון דבמזיד אין שכיבת אחותה אוסרתה[ו] (א): **רבי עקיבא מוסיף אף אשת אח כו'.** אשת אביו ואשת אחי אביו לא בעי למיקנט[ז] דלא שכיח דנסבי להו ע"י שמועת טעות דאסירי לאחר מיתה: **ולאו איתמר עלה כו'.** הך שיטוא לא מיתוקמא אלא כר' אחי לקמן (פה:) דלר' יאחז נפתא לא מיתוקמא ת"ק כר"ע דאבל אי הוה מיירי בפנויה לדידיה רבי יוסי הוא דקאי כר' עקיבא דמפליג בין אחותו לאשתו וגיסו לאשתו וגיסו אבל ת"ק לא שני ליה: **אלא נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין.**[ח] ואפילו למ"ד (כתובות דף עד.) המקדש על מנת וועל אינה לריכה איתנו גט[ט] מ"מ לא שכיחא מילתא שיתבטלו הנשואין מתמת התנאי מטום דאיכא חיבא ביאה ושלא יהא בעילתו בעילת זנות[י] אלא דהא שמואל[יא] אית ליה (ב) יש תנאי בנשואין לקמן בפרק בית שמאי (דף קו. ושם): **אי** ר"ע ניתני נמי חמותו. אבריתא לא קשה ליה אמאי לא מוסיף נמי רבי עקיבא חמותו דאיכא למימר דלדבריהם דרבנן קאמר לדידי אף חמותו נמי אלא אודו לי מיהת בגשאת אח ואחות אשה אבל בתמתי' הוה ליה למיקנט חמותו דהוי מידוש טפי מאחות אשה: **מאיסורא מי מיעטה רחמנא.** כלומר מלאו וכרת לא מיעטה אלא מטרפה[יב] על

לו ומותר בקרובות שניה ושניה מותרת בקרוביו ואם מתה ראשונה מותר בשניה[א] אמרו לו מתה אשתו ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר' יוסי אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו וכל שאין פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו: **גמ'** ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ"ה אשת גיסו אסירא אשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו לימא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע[ג] הויא לה אחות גרושתו דתניא[ד] כל עריות (ה) שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב"ד ור"ע[ה] המוסיף (ו) אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר"ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות גרושתו ולאו איתמר עלה א"ר גידל א"ר חייא בר יוסף אמר רב האי אשת אח היכי דמי[ו] כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב והאי אחות אשה נמי היכי דמי[ז] כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב אלא[ח] נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי ר' עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה דתניא[ט] [י]באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר [יא]אותו ואת שתיהן בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר חדא כתיב ור' עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר אלא לרבא דאמר [יב]חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו אמר ליה [יג]נהי דמיעטה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטה קרא ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למ"ה לא דמי אשתו דבמזיד אסירא מדאורייתא בשוגג גזרו בה רבנן אחות

ומופר בקרובות שניה. ליטא בתה דקי"ל (לקמן דף נא.) נושאין על האנוסה ועל המפותה: **ר' יוסי.** בגמ' [לה:] מפרש לה: **גמ' וגיסו.** בעל אחות אשתו וגא עד אחד ואמר לו מתה אשתך ונשא אחותה בעליו ועמד ונשאה ואח"כ בא אשתו וגיסו: **לימא מתני'.** דקתני מותרת לחזור לו: **דלא כר"ע דאי ר"ע.** כיון דבעיא הך גיטא מייני הויא ליה אשתו אחות גרושתו: **חוץ מאשת איש שנשאת ע"פ ב"ד.** ומשום גזרה שמא יאמרו גירש זה כו' דלמיגרע לעיל בפיקרין (דף פח:): **ר"ע מוסיף.** והשתא ס"ל אפילו נשואת אחיו ושמע שמת ויבמה ובא אחיו בעיא גט וכן באחות אשה. וטעמא לא יתיבינן דהכא ליכא למימר גירשה זה ונשאה זה שאפילו גירשה בעלה אין קדושין אל זה מופסין בה וכן לגבי אחות אשה מאחר שנאת אשתו גלוי לכל שאין קידושי שניה קדושין ואפ"ה קנסים לה ר"ע לגיטא: **דאמרי אינשי.** כי חזו לאלרוס קמא אמרי מדנסבה אחות תנאה הוה ליה לקמא בקדושין ולא נתקיים והא בתרא שפיר נסיב ואי מפיק לה בלא גט נמצאת אשת איש ולאיש יוצאת בלא גט וכן באחות אשה כו': **אבל נשואין.** כי מתני' דאשתו הראשונה היתה נשואה לו מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין הא כ"ע ידעי דאין קדושין מעשים בעילתו בעילת זנות אלכך קיים להו דנישואי שניה אינם כלום: **אי ר"ע.** אי מתני' ר"ע היא דקמהפכת לאוקומי נמי כר"ע ניתני תמותו אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה דלר"ע חמותו לאחר מיתת אשתו שריא: **ואם אחת מהן.** שכן בלשון יוני קורין לאחת היא ואמרה רחמנא אחרונה שנשא באיסור תשרף: **אותו ואת שניהן.** דלקבעינן הכא בסנהדרין[ג] מאי בינייהו הא ולאי אשאנו גמורה נמי אמר ר"ע דנשרפה שהרי עניה זו מה חטאה הרי בהיתר נשאת לו ואמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו דר"ע סבר תרתי כתיבי חמותו ואת שניהן ופקי מהאי קרא דנשרפה דהכי אמר קרא אש כיי[ד] יקח את אשה ואמה ושתיהן לאיסור כגון שנשא חמותו ואת חמותו בשם ישרפו ור' ישמעאל סבר חדא כתיב חמותו ואמרה לאחרה שמעינן מינה דהאי כיי[ה] יקח את אשה היינו אשתו הראשונה הנשאת בהיתר ואת אמה זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן ואת חמותו דנשרפה מג"ש נפקא לן בגלו הן הנשרפין (סנהדרין עה:) ורבא אמר חמותו לאחר מיתת אשתו איכא בינייהו דלר' ישמעאל בשרפה הי"ק אותו ואת אחת מהן אפי' אין שתיהן קיימות כגון שמתה אשתו ונשא את אמה תשרף ור"ע סבר אותו ואת שתיהן בזמן ששתיהן קיימות אשתו וחמותו ישרפו אותו ומשמתה כדינו כן דין חמותו דהשתא הכשתה אשה לגיס לכל עונשין שבתורה ומתני' דלא קתני חמותו הניחא לגאיי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו לר"ע נפקא ליה אם חמותו מהאי קרא ולר' ישמעאל לא נפקא ליה מהכא ולא אייתי ר' ישמעאל ור"ע בחמותו לאחר מיתה כלל אשתו ראשונה הנשאת בהיתר ואת אמה זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן ואם אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר' יוסי אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו וכל שאין פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו: **גמ'** ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ"ה אשת גיסו אסירא אשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו לימא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע הויא לה אחות גרושתו דתניא כל עריות שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב"ד ור"ע המוסיף אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר"ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות גרושתו ולאו איתמר עלה א"ר גידל א"ר חייא בר יוסף אמר רב האי אשת אח היכי דמי כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב והאי אחות אשה נמי היכי דמי כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב אלא נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי ר' עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה דתניא באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אותו ואת שתיהן בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר חדא כתיב ור' עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר אלא לרבא דאמר חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו אמר ליה נהי דמיעטה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטה קרא ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למ"ה לא דמי אשתו דבמזיד אסירא מדאורייתא בשוגג גזרו בה רבנן אחות

אחות

אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה. ליטא בתה דקי"ל (לקמן דף נא.) נושאין על האנוסה ועל המפותה: **ר' יוסי.** בגמ' [לה:] מפרש לה: **גמ' וגיסו.** בעל אחות אשתו וגא עד אחד ואמר לו מתה אשתך ונשא אחותה בעליו ועמד ונשאה ואח"כ בא אשתו וגיסו: **לימא מתני'.** דקתני מותרת לחזור לו: **דלא כר"ע דאי ר"ע.** כיון דבעיא הך גיטא מייני הויא ליה אשתו אחות גרושתו: **חוץ מאשת איש שנשאת ע"פ ב"ד.** ומשום גזרה שמא יאמרו גירש זה כו' דלמיגרע לעיל בפיקרין (דף פח:): **ר"ע מוסיף.** והשתא ס"ל אפילו נשואת אחיו ושמע שמת ויבמה ובא אחיו בעיא גט וכן באחות אשה. וטעמא לא יתיבינן דהכא ליכא למימר גירשה זה ונשאה זה שאפילו גירשה בעלה אין קדושין אל זה מופסין בה וכן לגבי אחות אשה מאחר שנאת אשתו גלוי לכל שאין קידושי שניה קדושין ואפ"ה קנסים לה ר"ע לגיטא: **דאמרי אינשי.** כי חזו לאלרוס קמא אמרי מדנסבה אחות תנאה הוה ליה לקמא בקדושין ולא נתקיים והא בתרא שפיר נסיב ואי מפיק לה בלא גט נמצאת אשת איש ולאיש יוצאת בלא גט וכן באחות אשה כו': **אבל נשואין.** כי מתני' דאשתו הראשונה היתה נשואה לו מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין הא כ"ע ידעי דאין קדושין מעשים בעילתו בעילת זנות אלכך קיים להו דנישואי שניה אינם כלום: **אי ר"ע.** אי מתני' ר"ע היא דקמהפכת לאוקומי נמי כר"ע ניתני תמותו אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה דלר"ע חמותו לאחר מיתת אשתו שריא: **ואם אחת מהן.** שכן בלשון יוני קורין לאחת היא ואמרה רחמנא אחרונה שנשא באיסור תשרף: **אותו ואת שניהן.** דלקבעינן הכא בסנהדרין[ג] מאי בינייהו הא ולאי אשאנו גמורה נמי אמר ר"ע דנשרפה שהרי עניה זו מה חטאה הרי בהיתר נשאת לו ואמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו דר"ע סבר תרתי כתיבי חמותו ואת שניהן ופקי מהאי קרא דנשרפה דהכי אמר קרא אש כיי[ד] יקח את אשה ואמה ושתיהן לאיסור כגון שנשא חמותו ואת חמותו בשם ישרפו ור' ישמעאל סבר חדא כתיב חמותו ואמרה לאחרה שמעינן מינה דהאי כיי[ה] יקח את אשה היינו אשתו הראשונה הנשאת בהיתר ואת אמה זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן ואת חמותו דנשרפה מג"ש נפקא לן בגלו הן הנשרפין (סנהדרין עה:) ורבא אמר חמותו לאחר מיתת אשתו איכא בינייהו דלר' ישמעאל בשרפה הי"ק אותו ואת אחת מהן אפי' אין שתיהן קיימות כגון שמתה אשתו ונשא את אמה תשרף ור"ע סבר אותו ואת שתיהן בזמן ששתיהן קיימות אשתו וחמותו ישרפו אותו ומשמתה כדינו כן דין חמותו דהשתא הכשתה אשה לגיס לכל עונשין שבתורה ומתני' דלא קתני חמותו הניחא לגאיי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו לר"ע נפקא ליה אם חמותו מהאי קרא ולר' ישמעאל לא נפקא ליה מהכא ולא אייתי ר' ישמעאל ור"ע בחמותו לאחר מיתה כלל אשתו ראשונה הנשאת בהיתר ואת אמה זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן ואם אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר' יוסי אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו וכל שאין פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו: **גמ'** ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ"ה אשת גיסו אסירא אשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו לימא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע הויא לה אחות גרושתו דתניא כל עריות שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב"ד ור"ע המוסיף אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר"ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות גרושתו ולאו איתמר עלה א"ר גידל א"ר חייא בר יוסף אמר רב האי אשת אח היכי דמי כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב והאי אחות אשה נמי היכי דמי כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב אלא נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי ר' עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה דתניא באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אותו ואת שתיהן בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר חדא כתיב ור' עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר אלא לרבא דאמר חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו אמר ליה נהי דמיעטה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטה קרא ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למ"ה לא דמי אשתו דבמזיד אסירא מדאורייתא בשוגג גזרו בה רבנן אחות

אחות

דמי אשה שהלך כו': דבמזיד מיספרא מדאורייתא. דכתיב (במדבר ה) והיה לא נתפשה דמשמע איסורא הלכך בשוגג כגון ע"פ ב"ד גזרו בה רבנן:

עין משפט נר מצוה

סא א טוש"ע אה"ע סי' טו סעיף כט:
סב ב ג שם סעיף כח ופסק כר"ע דלפסוקה:
סג ד מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' ט סמג לאוין קכג טוש"ע שם סימן טו סעיף מ:
סד ה ו מיי' שם הל' ח וסמג שם טוש"ע שם סי' קנט סעיף ד:
סה ז ח מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן טו סעיף מ:
סו ט י כ מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה ז ח:

תוספות ישנים

א) אבל השתא דמשמע לתלמודא דאייתי מתני' בחזיר לאשתו וגיסו דומיא דסיפא דר' יוסי אומר כל שפוסל וכו' כדפרישית נעיל אם כן לא אתיא כר"ע דהוה לה אחות גרושתו דלר"ע בעיא גט מייתי אע"ג דלא שייך גירש זה ונשא זה דבכל ענין מתסרא מ"מ משום דהיא אשת אח קנסינן לה כמו קנסינן ליה ובעא גט כמו בשאת אשת גרישה: **מאיסורא** לא מעטה קרא. פ"ה דמ"מ יש בה לאו וכרת ולא נהיגא דהא לאו וכרת לא יתענה אלא מאותה פרשה דכתיב בה שריפה וכיון דקאמר דלא מייתי בחמות לאחר מיתה מנגן מיסורא ונראה דל"ל דיסורא משום דכתיב (דברים כז) לרוב שוכב עם חותנתו:

תוס' חד מקמאי

פי' משום דסניא ליה חייבא לקלקולא דידה (דסניא ליה) אבל לא איכפת לה בקלקולא דזרעה **ופסק רב אלפס** דעד אחד ביבמה לעולם נאמן **יש לתמוה על הרב** מאחר דפסיק כר' יוסי דאמר כל הפוסל על ידי אחרים פוסל ע"י עצמו אם כן לא משכחת לה דאשת גיסו אסורה ואשתו שריא אלא כיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה וא"כ למה כתב בריש שמעתא ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו ל"מ"ה דאהני הני נשואין דקא מתסרה אשת גיסו אגיסו אשת גיסו אסורה ואשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו נאסרה עליו אשתו וכיון שפסק הרב אלפס כרבי יוסי לא משכחת לה שתהיה אשתו מותרת ואילו לא פסק הרב ז"ל בריש בנשאת ע"פ עדים דלא עבדינן עובדא כמינס אגיסה היינו יכולין להעמיד דבריו בנשאת ע"פ עדים שהעידו שמת גיסו ואשתה דפסק הרב ז"ל בנשאת ע"פ עדים אסורה לחזור לו וצריכה הימנו גט א"כ לא משכחת לה דאשת גיסו שריא וכיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה אליבא דר' יוסי דאמר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו. ומיהו צריך לפרש מ"ט אתסרא אשת גיסו אגיסו דהא לא אסרי' על הבעל בריש אשה שהלך בעלה למ"ה ובאו וא"ל מת בעלה ואח"כ בא בעלה אלא משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצא זה מחזיר גרושתו והכא באשת גיסו ליכא למימר הכי שהרי באת אשתו והכל ידעיט שאין קדושין תופסים באחותה ריש לי לומר דהיינו טעמא דאשת גיסו משום דמחלפה באשה שהלך בעלה למ"ה ונשאת ע"פ עדים שאסורה לו לחזור משום שלא יאמרו גרש זה ונשא זה והשתא דאתית להכי איכא למימר דבאשת גיסו ליכא למימר שמא יאמר גירש זה ונשא זה שהרי אשתו קיימת ולא מיתסרא אלא משום דמחלפא דרבי יוסי א"ר אם אריישא נשאת ע"פ ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן שלא על פי ב"ד תצא וחייבת בקרבן וקאמר ת"ק ל"ש ע"פ עדים דאשת גיסו שריא ואמאי הא לא עבדינן עובדא במינס אגוסה לפסק הרב ז"ל אלא לאו כדפרי' דאע"ג דלא עבדינן עובדא בעלמא דאיכא למיגזר שמא יאמרו גירש זה ונשא זה אבל באשה דליכא למיגזר שמא יאמרו גירש זה ונשא זה עבדינן עובדא כמינס אגוסה ואשת גיסו שריא בנשאת ע"פ עדים אליבא דר' אמי דלדברי הכל בין לת"ק בין לר"י ואע"ג דרבי אמי ס"ל הכי לא עבדי' בה עובדא למטרא אשת גיסו אגיסו בנשאת ע"פ עדים דדלמא הלכה כר"י נפתא דאמר ר' יוסי אסיפא קאי אבל בנשאת ע"פ עדים לא אייתי בה לא ת"ק ולא ר"י ואפשר דבנשאת ע"פ עדים נמי אליבא דרב יצחק אשת גיסו אסירא משום דמחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה ורש"י פי' וכתב דלת"ק אליבא דר"י נפתא כשאסורה לחזור להבעל באשה שהלך בעלה למ"ה לאו משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה דהא באשת גיסו ליכא למימר הכי אלא משום קנסא הוא אבל לר"י אליבא דר"י נפתא היינו טעמא שאסורה לחזור לבעל אשה שהלך בעלה משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ובאשת גיסו דליכא למימר הכי אשת גיסו שריא וכיון [דלא] איפסיק הלכתא אי כר"י נפתא אי כר' אמי לעולם אשת גיסו אסורה אי משום דמחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה לפי' דידן וכיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה דהלכתא כרבי יוסי דאמר כל הפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו הלכך מה שכתב הרב אלפס בריש שמעתין אע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' אשת גיסו אסירה ואשתו שריא לא ידענו לסוף דעתו דהא דאמרי' בגמ' לימא מתני' דלא כר"ע לאו אמילתא דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' דההיא בבר פסקה וכי קאמר לימא מתני' דלא כר"ע מילתא באנפי נפשה היא וכפירוש רש"י ז"ל **ומצאתי כתוב בבתב יד הראב"ד** בזה הלשון גבי מילתא דרבי אמי ור"י נפתא (לקמן צה ע"ב) ואי קשיא לך כי קאי אדר' אמי נמי קשי' דשמואל אדשמואל דהא אמר ר' יוסי ע"פ ב"ד אשת גיסו אסורה ואשתו נמי אסורה ליה ואע"ג דליכא למימר גירש זה ונשא זה וכ"ש היכא דאיכא למתלי בתנאה לא קשיא דהתם אסורה משום אחות אשתו היא ודכ"ע לא ידעי שהיא אחות אשתו ואחיו היא ידועה וליכא למטעי בה גירש זה ונשא זה ומשום הכי לא גזרינן ולתנאה נמי לא חייש' והרב הצדפתי ו) פי' דלגבי אחות אשתו איכא צד היתר כגון שבא גיסו תחלה דאתי דלמימר גירש זה ונשא זה לאחר מיתת אשתו הלכך אשת גיסו בעיא גט וכי הכי אשתו נמי אסירא ליה דהו"ל אחות גרושתו אבל אשת אח ליכא צד היתר דאי הכי אי דאתא גיסו תחלה מ"מ דח"ק דשרי אשתו לדידיה הא דאי אחות גרושתו היא ואי דאתו בהדי הדדי הא ליכא צד היתר כלל. ועוד כתב גבי אע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' ולא אמרינן מתוך שנאסר אשת גיסו אגיסו תאסר אשתו עליו. וכתב הראב"ד בזה הלשון משום דמחלפא באשה שהלך

ו) עי' כתוס' יבמות לקמן (דף לה ע"ב) ד"ה דלמא אמילו כן.

מסורת הש"ס

א) וד"ל רבה פ"ח, ב) סנהדרין עו: [ומזכר לקמן לה: פלוגתא דר"י וריבי עקיבא], ג) [דף נא:], ד) [ל"ל אשתו], ה) [ל"ל אסרו], ו) [שם ע"כ],

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זֹמָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאִתָּהֶן וְלֹא תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:
ויקרא כ יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל עריות שאמרו אין נריכות: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' אית ליה אלא סבכא ואית ליה אין מנאי:

מוסף רש"י

משמעות דורשין. לשון משמעות המקבל דורשין (סנהדרין עו:).

מוסף תוספות

א. ולקמן (צה:) מוקי לה דאזיל אשתו וגיסו וכו'. מ"ש הכאן. ב. כיון דליכא משום עיגונא. ויעב"ל. ובב' עדים על מיתת גיסו לא מיתסרא אשת גיסו. תוס' הרא"ש. ג. וא"ת כיון דאשת גיסו אסירא א"כ קנסינן לה בכולהו קנסות דמתניתין וצריכה גט מן השני א"כ הויא אשתו אחות גרושתו ולא שריא ליה, וי"ל אע"ג. תוס' הרא"ש, ועי' ויעב"ל. ד. ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט. תוס' הרא"ש. ה. שאפי' גירש גיסו את אשתו אין קידושין תופסין לו בה בחיי אשתו משום אחות אשה. ויעב"ל. ו. [דב]אשה שהלך בעלה למדינת הים דבזיגתה במזיד אסורה מדאורייתא עשאוה לזו כמזנה וסמכו גזירתם אשל תורה, אבל גבי אחות אשה אמאי יסמכו אפי' בזנות גמורה במזיד מותרת. רמב"ן. ז. [אע"ג ד]הוא הדין לר"ע אשת אביו ואשת אחי אביו וכל עריות דמיתסרי ע"י קידושין בעיא גט משום דשמא יאמרו הא קמא תנאה הו"ל בקידושין. תוס' הרא"ש. ח. פרש"י ז"ל הא כ"ע ידעי דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ע"כ, וי"א דהאי טעמא נקיט תלמודא משום דמאריה דשמעתתא דא היינו רב דאמר התם בכתובות בפ' המדיר קדשה על תנאי וכנסה סתם אחוליו אחליה לתנאי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. ויעב"ל. ט. שמואל דאמר התם על דעת קדושין הראשונים בוצל ואדם עושה בעילתו בעילת זנות. ויעב"ל. י. דהתם הוא דחזינן דקפיד ואתני בהדיא אבל סתמא תנאי בקידושין ונשואין לא שכיח ורוב העולם מוחלים אותו בפירוש בשעת נשואין. ויעב"ל. יא. דהמקדש על תנאי ובעל אינה צריכה הימנו גט. תוס' הרא"ש.

אחות אשה. דאפילו במזיד בא על אחותה לא מיתסרא אשתו עילויה מדאורייתא כדקתני לקמן הלכך בשוגג כו': **אוסר.** וסכב אים אותה: **והלא דין הוא.** שתאסר ולכך נאמר אותה: **מקום שבא על איסור קל.** לקמן מוקים לה בשאשת איש ואמאי קרי לה איסור קל שאין האוסרה אוסרה כל ימיו שהרי היתר יש בגט: **נאסר האוסר.** נאסר בה בעלה האוסרה לאחריס: **מקום שבא על איסור חמור.** כגון אחות אשתו שאשתו אוסרת את אחותה כל ימיה: **אינו דין שנאסר האוסר.** שתאסר אשתו האוסרת את אחותה לכך נאמר אותה: **בבא על חמותו שפוסל את אשתו עליו.** ולקמן יליף לה מקרא: **שב"ש אומרים פוסל.** מק"ו כדאמרן ואותה לא דרשי: **אמר ר' יוסי לא נחלקו כו' אלא פוסל.** דדורשין אותה: **שבא"ש פוסל.** דדרש' אותו ואתהן כדלקמן: **לפי שבחלה כו'.** רבי יוסי מפרש טעמא דלא נחלקו על אחות אשה: **שבחלה.** עד שלא קדש אשתו: **הוא אוסרם.** על כל אדם והיא אוסרתו בקרובותיה: **לא נאסרה במותר לה.** כדדרשינן (לעיל דף ט:) הא נתפשה מותרת: **שגג באסור לו.** באחותה: **וזה הדין לשוגג.** הדין הזה מלמדנו על השוגג שלא פסלה: **מאי טעמא דרבי יהודה.** דאמר הבא על חמותו פסל את אשתו: **וכי לא הביא כולו בשרפה.** אשתו מה תעשה: **אסריפה עך.** לאמתך: **בא עליה האי.** כשנשאה האחרון אסרה על הראשון: **בא עליה ד) האחד.** גירשה השני והחזירה הראשון הרי לך איסור קל בלאו ואסרה על השני דהדר הויא לגביה גרושתו משנשאת והיינו נאסר האוסר נאסר שני זה שהיה אוסרה על זה הראשון שהחזירה: **מה למחזיר כו'.** תאמר בבא על אחות אשתו שתאסר אשתו שלא נטמא גופה ואיסור אחות אשתו אינו איסור עולם שאם תתה אשתו מותר באחותה: **איסור כרוב** לא גרסי': **יבמה למאן.** מי בא עליה באיסור: **אילימא יבמה לאחר.** שבא עליה אחד מן השוק והיינו איסור קל דלאו בעלמא וקתני נאסר האוסר נאסר בה יבמה שהיה אוסרה על זה וכדרב הסמוגא: **ואיסורה כרוב.** לכל אדם היא באיסור עד שלא חלצה תאמר באחות אשה שאינה אסורה אלא לזה: **אלא יבמה לאחין.** שבא עליה אחד מן האחין באיסור אסרה על האוסרה עליו והיכי דמי דעבד בה קמא מאמר ואסרה על אחיך והאי מאמר יבמין דרבנן הוא ולאו קדושין גמורין למיהוי אשת איש וכי בא עליה שני בא על איסור קל הוא ואפ"ה אסרה על הראשון (ה) האוסרה עליו: **מאי איריא בא עליה שני.** דקתני מקום שבא על איסור קל דאפילו חזר ועשה בה מאמר נמי אסרה לבעל המאמר הראשון כרבנן דאמרי יש מאמר אחר מאמר: **אלא אפילו נתן גט.** כלומר אלא פריך הכי אפילו (ו) עשה זה מאמר וכא אחיו ונתן גט או חלץ פסלה על ידו: **סוטה נמאן.** למי נבעלה דקרי לה איסור קל: **אי ימאן לבעל.** שנבעלה לבעל אחר שקינא לה ונסתרה דאסירא ליה דכתיב ונסתרה והיא נטמאה (במדבר ה) וקתני נאסר האוסר האוסרה על הבועל אפילו לאחר מיתתו או אפילו כשיגרשנה: **מאי איריא בא עליה.** בלא בא עליה נמי משעה שנסתרה עמו נאסרה על בעל ועל בועל לעולם עד שתשתה כדתנן (סוטה דף מ:) נטמאה נטמאה שתי פעמים ד) אחד לבעל ואחד לבועל: **אלא סוטה.** שנבעלה לבועל נאסר בעלה האוסרה עליו: **והא'.** מי הוי בא על איסור קל איסור ממור הוא דהיינו אשת איש: אלא

על מה נחלקו **בבא על חמותו שב"ש אומרים פוסל.** וטעמא דב"ש כדמפרש בסמוך לר' יהודה וכי כל הבית כולו בשרפה כו': **זה הדין לשוגג למזיד מנין.** ותימה אמאי מיבעי ליה קרא למזיד מהיכא תיתי לן לאיסורא אי משום ק"ו דקאמר לעיל ומה במקום שבא על איסור קל נאסר האוסרה כו' כיון דאית ליה הסוא דינא למה ליה לר' יוסי דינא דהכא היה לו לחלוק על ר' יהודה בפשיטות אאין דין זה ענין למחלוקתו כלל: **מה למחזיר גרושתו שבן איסורה ברוב.** כלומר ע"י כל אדם יכול לבא לידי איסור זה שגרושתו נאסרה ע"י כל מי שישאנה א) אבל אחות אשה אשה אפילו תאסר לאשתו משכיבת אחותה לא מיתסרא לאשתו עליו במה שיבא אינים דעלמא על אחותה: **עבד בה מאמר האי אסרה עליה דהאיך.** השתא נקט מילתיה כמאן דאמר (לעיל דף כט.) מאמר קונה מדאורייתא ב): **מאי איריא בא עליה כו' נתן גט או חלץ נמי.** כלומר לא דמי לאחות אשה דאתיא לאוסרה על ידי ביאת איסור אבל כאן הדבר תלוי בזיקה:

אילימא בסוטה לבעל. פירוש כשבא עליה בעל אסורה לבועל לעולם שהוא אין מים בודקין אותה ג) מאי איריא בא עליה אפי' נתן לה גט ויחזור ויקדשנה ויכניסנה לחופה או אמר איני משקה שוב אין יכול להשקותה ואסורה לבועל לעולם ותימ' לרבינו יצחק דמנלן כשאומר איני רוצה להשקותה דשוב אין יכול להשקותה ואמר רבינו יצחק שיש להוכיח מלא דכי אמר איני משקה קתני במתניתין בסוטה (כג.) בהדי הנהו דמנמותיהן נשרפות שאין לאויות עוד לשמות: אלא

אחות אשה דבמזיד לא אסירא מדאורייתא בשוגג לא גזרו בה רבנן ומנלן דלא אסירא דתניא [1]אותה אותה שביבתה אוסרתה ואין שביבת אחותה אוסרתה שיכול והלא דין הוא ומה במקום שבא על איסור קל נאסר האוסר מקום שבא על איסור חמור אינו דין שנאסר האוסר א"ר יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בבא על חמותו שפוסל את אשתו על מה נחלקו בבא על אחות אשתו שב"ש אומרים פוסל וב"ה אומרים לא פוסל א"ר יוסי לא נחלקו ב"ש וב"ה [2]בבא על אחות אשתו שלא פוסל את אשתו על מה נחלקו בבא על חמותו שב"ש אומרים פוסל וב"ה אומרים [3]לא פוסל לפי שבתחלה הוא מותר בכל הנשים שבעולם והיא מותרת בכל האנשים שבעולם קדשה הוא אוסרה והיא אסרתו מרובה איסור שאסרה מאיסור שאסרתהו שהוא אסרה בכל אנשי' שבעולם והיא לא אסרתהו אלא בקרובותיה והלא דין הוא ומה הוא שאסרה בכל אנשים שבעולם שגגה באסור לה אינה נאסרת במותר לה היא שלא אסרתהו אלא בקרובותיה שגג באסור לו אינו דין שלא נאסר (ו) לו במותר לו וזה הדין לשוגג למזיד מנין ת"ל אותה אותה שביבתה אוסרתה ואין שביבת אחותה אוסרתה אמר רבי אמי אמר ריש לקיש מאי טעמא דרבי יהודה ד)דכתיב [2]באש ישרפו אותו ואתהן וכי כל הבית כולו בשרפה אם אינו ענין לשרפה תנהו ענין לאיסורא אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כרבי יהודה ההוא דעבד איסורא בחמתיה אתייה רב יהודה נגדיה אמר ליה אי לאו דאמר שמואל אין הלכה כרבי יהודה אסריתה עלך איסורא דעלה: מאי איסור קל אמר רב חסדא מחזיר גרושתו משנשאת בא עליה האי אסרה עליה דהאי בא עליה אידך אסרה עליה דהאי מה למחזיר גרושתו משנשאת שכן נטמא הגוף ואיסורה ברוב ואיסורה איסור עולם אלא אמר ר"ל יבמה יבמה למאן אילימא לאחר וכדרב המנונא ג)דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה מה ליבמה שכן נטמא הגוף ואיסורה ברוב יבמה לאחין עבד בה מאמר האי אסרה עליה דהאי בא עליה אידך אסרה עליה דהאי מאי איריא שבא עליה שני אפי' עבד בה נמי מאמר הא לא קשיא כר"ג דאמר ג)אין מאמר אחר מאמר אלא אפילו נתן לה גט ואפילו חלץ לה אלא אמר רבי יוחנן סוטה סוטה למאן אילימא לבעל בא עליה בעל אסרה עליה דבועל מאי איריא בא עליה [3]אפילו נתן לה גט ואפילו אמר אין אני משקה אלא סוטה לבועל האי איסור קל הוא איסור חמור הוא דהיינו אשת איש אלא

ה) נמ' אינו דין שלא נאסר במותר כל"ל ותיבת לו נמחק: ו) רש"י ד"ה אלא יבמה וכו' אסרה על הראשון ונאסר האוסרה עליו: ז) ד"ה אלא אפילו נתן גט כלומר אלא פריך הכי אפילו נתן זה גט או חלץ אסרה על בעל המאמר דמודה ר"ג שיש גט אחר מאמר ויש חליצה אחר מאמר שאם עשה זה מאמר וכא אחיו:

מוסף רש"י

שומרת יבם שזינתה. כשהיא שומרת יבם, אסורה ליבמה. כאשה שזינתה תחת בעלה שאסורים לבעלה (שופטים יח: וכתוב"ז לעיל פא.), אין מאמר אחר מאמר. כיון ביבם אחד נשתי יבמות כיון שני יבמים ליבמה אחת, האחרון אינו כלום לפסול את הראשונה עליו ואינה צריכה חיתון גם הלא ליאסר בקרובות הבעל (לעיל נ.).

מוסף תוספות

א. כי רוב ישראל ראויים לנשואה ולאסרה עליו. ריטב"א. שאם גירשה שני קידושין תופסין בה לרוב בני אדם. מאירי.

ב. מדעביד מיניה ק"ו, וקשה לי א"כ מאי קאמר אפי' עבד בה מאמר נמי דכיון דמאמר קונה מן התורה על כרחך לא תפיס מאמר אבתריה, ועוד קשה אמאי קרי ליה איסור קל דכיון דמאמר קונה מן התורה הו"ל כנערה המאורסה. תוס' הרא"ש.

ג. דכיון שאינו מנוקה מעון אין המים בודקין אותה. תוס' הרא"ש. וכיון שאינה שותה נאסרה על זה עולמית וכן אסורה לבעל שכל שקינא לה ונסתרה אסורה לשניהם עד שתיבדק. דכתיב ונטמאה אחת לבעל ואחד לבועל. מאירי.

עין משפט נר מצוה

סז א ב מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' י טוש"ע אה"ע סימן טו סעיף כז בהג"ה:

סח ג מיי' פ"ג מהל' סוטה הל' יג סמג עשין מח טוש"ע שם סימן יא סעיף ה:

תורה אור השלם

1. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאָתְהֶן וְלֹא תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:

ויקרא כ יד

תוספות ישנים

למיד מנין. להמי בעי תלמודא קלא לסתיר מזיד דס"ד לאסור מזיד מק"ו לנקמן ומה במקום שבא על איסור קל וכו':

תוס' חד מקמאי

בעלה למ"ה ואע"ג דליכא למימר הכא גירש זה ונשא זה מעתה תהא צריכה גט ממנו ותאסר עליו כגון אשה שהלך בעלה למ"ה אשמעי' מתני' דלא אמר הכא אלא היא אסורה על בעלה ואשתו מותרת לו דלא מצרכי' לה מיניה גט לומר דלא כר"ע דלדידיה בעיא גט הואיל ויש להם שעת היתר עכ"ל הראב"ד ולפי [זה] ו) מה שלא כתבה הרב אלפס ללמוד ממנה אשת גיסו מותרת ואשתו אסורה ולא ללמוד ממנה דאפילו לר"ע אתיא מתני' ומפני שפסק הרב אלפס כר"ע הוצרך לכתוב זה אבל לעולם לפי הפסק כיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה כר' יוסי דאמר כל הפוסל ע"י אחרים פוסל על ידי עצמו:

ו) נראה דל"ל ולפי זה מה שכתב הרב אלפס לא ללמוד ממנו דאשת גיסו אסורה ואשתו מותרת אלא ללמוד ממנה דאפילו לר' עקיבא אתיא וכו'.